

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL METELIŲ REGIONINIO PARKO TVARKYMO PLANO PATVIRTINIMO

2010 m. birželio 30 d. Nr. D1-580

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#); 2004, Nr. [21-617](#); 2006, Nr. [66-2429](#); 2007, Nr. [39-1437](#)) 18 straipsniu ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#); 2001, Nr. [108-3902](#)) 28 straipsnio 5 ir 6 dalimis ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 10 d. nutarimo Nr. 503 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ (Žin., 2002, Nr. [40-1484](#); 2005, Nr. [150-5481](#)) 1.31 punktu:

1. T v i r t i n u Metelių regioninio parko tvarkymo planą (pridedama)¹¹.

2. P a v e d u:

2.1. Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai prie Aplinkos ministerijos per 15 darbo dienų nuo šio įsakymo įsigaliojimo pateikti įregistruoti Metelių regioninio parko tvarkymo planą Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, per mėnesį nuo šio įsakymo įsigaliojimo pateikti Metelių regioninio parko tvarkymo planą suinteresuotoms ministerijoms, kitoms valstybės institucijoms, taip pat Alytaus rajono ir Lazdijų rajono savivaldybėms;

2.2. Metelių regioninio parko direkcijai organizuoti Metelių regioninio parko tvarkymo plano įgyvendinimą.

3. Pripažįstu netekusiu galios Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. gegužės 11 d. įsakymą Nr. D1-246 „Dėl Metelių regioninio parko Dusios rekreacinės zonos tvarkymo plano patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [64-2317](#)).

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

¹¹ Metelių regioninio parko tvarkymo plano aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai skelbiami „Valstybės žiniuose“. Metelių regioninio parko tvarkymo planas skelbiamas „Valstybės žinių“ interneto tinklalapyje (www.valstybes-zinios.lt) ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos interneto tinklalapyje (www.vstt.lt). Metelių regioninio parko tvarkymo plano originalas saugomas Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos Planavimo ir kadastro skyriuje. Adresas: A. Juozapavičiaus g. 9, LT-09311 Vilnius.

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2010 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. D1-580

**METELIŲ REGIONINIO PARKO TVARKYMO PLANO AIŠKINAMOJO RAŠTO
PAGRINDINIAI TEIGINIAI**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Metelių regioninio parko (toliau – Regioninis parkas) tvarkymo plano (toliau – Tvarkymo planas) sprendinius sudaro tekstinė dalis (aiškinamojo rašto pagrindiniai teiginiai) ir grafinė dalis (tvarkymo plano brėžinys).

2. Tvarkymo plano tikslai yra šie:

- 2.1. nustatyti kraštovaizdžio tvarkymo zonas ir jų reglamentus;
- 2.2. nustatyti gamtos apsaugos, kultūros paveldo apsaugos kryptis ir priemonės;
- 2.3. nustatyti rekreacinio naudojimo plėtros kryptis ir priemonės;
- 2.4. nustatyti gyvenamųjų vietovių ir infrastruktūros plėtros kryptis.

II. TERITORIJOS TVARKOMASIS ZONAVIMAS

3. Tvarkymo plane pagal Saugomų teritorijų tipinius apsaugos reglamentus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimu Nr. 996 (Žin., 2004, Nr. [131-4704](#)), nustatomos šios kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupės ir kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.1. konservacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.1.1. rezervatinių miškų, pievų, pelkių, smėlynų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma reguliuojamos apsaugos (KMr) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.1.2. gamtos ir kultūros paveldo objektų zonų grupėje nustatomos griežtos apsaugos (KOn) ir reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.2. miškų ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.2.1. ekosistemų apsaugos miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (MEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.2.2. rekreacinių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos ekstensyvaus pritaikymo (miško parkų) (MRe) ir intensyvaus pritaikymo (poilsio parkų) (MRi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.2.3. apsauginių miškų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos bendrojo apsauginio ūkininkavimo (MAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA_s) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.3. žemės ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.3.1. ekosistemas saugančių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.3.2. rekreacinių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus pritaikymo (ŽRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.3.3. apsauginių agrarinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) ir specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.4. kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.4.1. gyvenamosios ir visuomeninės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.4.1.1. kultūros paveldo požiūriu vertingų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma atnaujinamojo tvarkymo (G_{Er}) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.4.1.2. apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.4.1.3. bendrojo tvarkymo miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus tvarkymo (GŪe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.4.2. rekreacinės paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatomos subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos;

3.5. vandens ūkio paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos:

3.5.1. ekosistemas saugančių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma išsaugančio ūkininkavimo (VEk) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.5.2. rekreacinių vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus rekreacinio pritaikymo (VRe) kraštovaizdžio tvarkymo zona;

3.5.3. bendro naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų kraštovaizdžio tvarkymo zonų grupėje nustatoma ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) kraštovaizdžio tvarkymo zona.

III. GAMTOS APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

4. Pagrindinės Regioninio parko gamtos apsaugos kryptys:

4.1. vertingų gamtinių kompleksų ir objektų bei gamtinio kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės išsaugojimas ir atkūrimas;

4.2. Regioninio parko ekosistemos stabilumo ir geros ekologinės būklės užtikrinimas ir gamtinio karkaso ekologinio potencialo stiprinimas, mažinant antropogeninį poveikį ir didinant ekosistemų natūralumą.

5. Siekiant išsaugoti Regioninio parko biologinę įvairovę skatinama:

5.1. palaikyti atviras pelkes, miškapieves, miško aikšteles ir laukymes, šalinant sumedėjusią augaliją ir ekstensyviai naudojant (ganant ir šienaujant);

5.2. formuoti ornitochorinius, entomofilinius ir kanopinių žvėrių mitybos bazę gerinančius želdinius;

5.3. gerinti saugomų šviesamėgių augalų aplinkos sąlygas Regioninio parko miškuose, išretinant medynus;

5.4. formuoti retmes brandžiuose medynuose;

5.5. įrengti dirbtinius lizdus plėšriesiems paukščiams ir juodiesiems gandrums, kelti inkilus uoksiniams paukščiams ir šikšnosparniams, specialius inkilus kamanėms;

5.6. saugoti miško jaunuolynus ir vertingus želdinius nuo žvėrių, aptveriant bendrai ar naudojant atskiroms individams taikomas priemones.

6. Siekiant užtikrinti Regioninio parko gamtinės ekosistemos stabilumą ir gerą ekologinę būklę, stiprinti gamtinio karkaso ekologinį potencialą, numatyta:

6.1. dirbamą žemę transformuoti į pievas ir ganyklas;

6.2. išsaugoti ir atkurti tradicinę mozaikišką kraštovaizdžio struktūrą Regioninio parko agrarinėse ir miškingose agrarinėse teritorijose;

6.3. stiprinti ekosistemų apsaugos funkcijas Regioninio parko miškuose;

6.4. atkurti nusiausintų teritorijų hidrologinį režimą ir renatūralizuoti sureguliuotas vandens tėkmes;

6.5. įveisti mišką, pirmiausia Tvarkymo plano brėžinyje išskirtuose prioritetiniuose plotuose, ir formuoti želdinius agrarinėse teritorijose, išskyrus atvejus, jeigu tai:

6.5.1. pažeistų arba sunaikintų vertingas buveines ir augavietes arba pablogintų sąlygas biologinei įvairovei vystytis;

6.5.2. pablogintų kraštovaizdžio apžvalgos sąlygas nuo pažintinio turizmo maršrutų ir apžvalgos aikštelių;

6.5.3. pažeistų paveldo objektų ir kompleksų ryšį su aplinka, pablogintų jų eksponavimo

sąlygas.

7. Ūkininkaujant Regioninio parko miškuose rekomenduojama:

7.1. palaikyti būdingą medynų rūšinę sudėtį ir vertikaliąją struktūrą;

7.2. atkuriant ir įveisiant mišką formuoti artimos natūraliai rūšinės sudėties mišrius medynus, pirmenybę teikiant savaiminiam atžėlimui; želdymui naudoti tik vietinės kilmės miško dauginamąją medžiagą.

8. Siekiant išsaugoti Juodabalės balinių vėžlių populiaciją, Juodabalės zoologinio draustinio, Ročkių ir Jonkiškės ekologinės apsaugos funkcinio prioriteto zonų teritorijose papildomai taikomi šie balinių vėžlių apsaugos reikalavimai:

8.1. draudžiama įvesti mišką, arti žemę, kultūrinti pievas ir ganyklas potencialiose balinių vėžlių kiaušinių dėjimo vietose, pažymėtose Tvarkymo plano brėžinyje;

8.2. draudžiama žvejoti vandens telkiniuose, išskyrus Pirčiuko ir Menkučio ežerus;

8.3. draudžiama sausinti žemę;

8.4. skatinama šalinti dalį sumedėjusios augalijos vandens telkinių pakrantėse;

8.5. skatinama vystyti ekstensyvų ekologinį žemės ūkį, išlaikant pievas ir ganyklas, dirbamą žemę transformuojant į pievas ir ganyklas;

8.6. skatinama įrengti naujas ir atkurti užakusias kūdras.

9. Siekiant užtikrinti gerą apsaugos būklę paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje (Metelių, Dusios ir Obelijos ežerai (LTALYB001), nustatomi paukščių apsaugos reikalavimai visoje paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje ir atskirose jos dalyse:

9.1. visoje paukščių apsaugai svarbioje teritorijoje draudžiama įvesti mišką;

9.2. Dusios paežerės pelkėje (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėta teritorija Nr. 1) papildomai taikomi didžiojo baublio veisimosi vietų apsaugos reikalavimai:

9.2.1. draudžiama sausinti pelkę;

9.2.2. skatinama palaikyti ir atkurti atviras pelkių ir pievų buveines, kertant medžius ir krūmus;

9.2.3. gali būti leidžiamas nendrynų kirtimas vadovaujantis Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173 (Žin., 2000, Nr. [37-1046](#));

9.3. Dusios ežero priekrantės akvatorijoje (300 m pločio juosta nuo ežero kranto, Tvarkymo plano brėžinyje pažymėta teritorija Nr. 2) papildomai taikomi vandens ir pelkių paukščių sankauptų vietų apsaugos reikalavimai: draudžiama plaukioti savaeigėmis ir burinėmis plaukiojimo priemonėmis (išskyrus burlentes ir jėgos aitvarus ties rekreacinio funkcinio prioriteto zona) nuo rugpjūčio 1 d. iki spalio 31 d., išskyrus Regioninio parko Tvarkymo plane pažymėtas išplaukimo vietas (prieplaukas), ties kuriomis priekrantės akvatorija turi būti praplaukiama lėta eiga;

9.4. Metelio šiaurinėje ir vakarinėje paežerės pelkėse (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos teritorijos: Nr. 3a ir Nr. 3b) ir Obelijos šiaurinėje paežerės pelkėje (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėta teritorija Nr. 6) papildomai taikomi didžiojo baublio maitinimosi vietų, nendrinės lingės veisimosi vietų, švygždos apsaugai svarbių teritorijų apsaugos reikalavimai:

9.4.1. draudžiama sausinti pelkes;

9.4.2. skatinama palaikyti ir atkurti atviras pelkių ir pievų buveines kertant medžius ir krūmus;

9.4.3. gali būti leidžiamas nendrynų kirtimas vadovaujantis Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka;

9.5. Metelio ir Obelijos ežerų priekrantės akvatorijų dalyse (300 m pločio juosta nuo ežero kranto, Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtos teritorijos: Nr. 4a, Nr. 4b, 4c ir Nr. 5a, Nr. 5b) papildomai taikomi rudės veisimosi vietų, nendrinės lingės maitinimosi vietų, plovinės vištelės apsaugai svarbių teritorijų bei vandens ir pelkių paukščių sankauptų vietų apsaugos reikalavimai:

9.5.1. draudžiama lankytis balandžio ir gegužės mėnesiais;

9.5.2. draudžiama verslinė žvejyba visais žvejybos įrankiais nuo ledo ištirpimo iki rugpjūčio 31 d.;

9.6. Maušės pelkėje (Tvarkymo plano brėžinyje pažymėta teritorija Nr. 7) papildomai taikomi didžiojo baublio maitinimosi vietų, nendrinės lingės veisimosi vietų, švygždos ir mėlyngurklės apsaugai svarbių teritorijų apsaugos reikalavimai:

9.6.1. draudžiama sausinti pelkę;

9.6.2. skatinama palaikyti ir atkurti atviras pelkių ir pievų buveines kertant medžius ir krūmus;

9.6.3. gali būti leidžiamas nendrynų kirtimas vadovaujantis Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka.

10. Siekiant išsaugoti natūralių pievų buveines, ekosistemas išsaugančio (konservacinio) ūkininkavimo (ŽEk) kraštovaizdžio tvarkymo zonose:

10.1. draudžiama įveisti mišką, sodinti medžius ir krūmus;

10.2. draudžiama pievas versti kitomis žemės naudmenomis, sausinti, suarti, įsėti kultūrinės žolės, tręšti, kalkinti dirvožemį;

10.3. draudžiama keisti hidrologinį režimą, tiesinti upelių vagas, įrengti tvenkinius ir dambas;

10.4. skatinama natūralias pievas išsauganti veikla: šienavimas, ekstensyvus ganymas, savaime plintančių medžių ir krūmų šalinimas.

11. Siekiant atkurti pažeistus ar sunaikintus gamtos objektus ir kompleksus, rekomenduojama:

11.1. renatūralizuoti Dovinės aukštupio vandentėkmės ir vandens režimą, atliekant šiuos darbus dviem etapais: parengti ir įgyvendinti Spernios atkarpos iki Kalesninkų vagos renatūralizacijos projektą; atsistačius natūraliam vagos pralaidumui ir morfometriniams rodikliams (vingiuotumui, gyliui) rekonstruoti hidrotechninį įtvarą Dusios ežero ištakoje, tuo užtikrinant didesnę vandens kiekį ir natūralius jo svyravimus žemiau esančioje Dovinės vagoje;

11.2. rekultivuoti karjerus šalia Papėčių piliakalnio.

12. Siekiant apsaugoti upių paslėnius nuo ardymo, rekomenduojama:

12.1. nenaikinti augalinės dangos šlaituose, esant poreikiui formuoti ir plėsti priešerozinius želdinius (išskyrus 6.5 punkte numatytus atvejus) ar taikyti kitas specialias šlaitų sutvirtinimo priemones;

12.2. šlaituose atsisakyti intensyvaus ūkinio naudojimo, ypač arimo, paliekant nuolatinę augalijos (daugiamečių žolių ar miško) dangą;

12.3. nepažeisti augalinės dangos raguvų šlaituose ir raguvų gretimybėje, nenaudoti raguvų paviršiniam vandeniui nuleisti;

12.4. nevykdyti inžinerinių, statybos darbų šlaitų viršuje, nedidinti apkrovos viršutinėje šlaito dalyje ją užstatant, nekeisti šlaitų profilių;

12.5. atviras ariamosios žemdirbystės teritorijas skaidyti želdiniais, sumažinant defliacijos poveikį (išskyrus 6.5 punkte numatytus atvejus).

13. Maušės pelkę (šiuo metu patenka tik pelkės pakraštys) siūloma įtraukti į paukščių apsaugai svarbią teritoriją (Metelių, Dusios ir Obelijos ežerai (LTALYB001), kadangi ši pelkė yra švygždos ir mėlyngurklės apsaugai svarbi teritorija, joje yra didžiojo baublio maitinimosi vietos ir nendrinės lingės veisimosi vietos.

IV. KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

14. Regioninio parko nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptys yra šios:

14.1. išsaugojimas vietoje;

14.2. perkėlimas į muziejus;

14.3. fiksavimas dokumentuose, jei nėra galimybių išsaugoti vietoje.

15. Pagrindinė nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių apsaugos kryptis yra išsaugojimas vietoje, akcentuojant apsaugą nuo vizualinės taršos, ryšio su kultūrine ir/ar gamtine aplinka palaikymą ir gerinimą, pritaikymą lankymui. Prioritetas teikiamas svarbiausių Regioninio parko kultūros paveldo vertybių – Prelomciškės piliakalnio su gyvenvieta, Papėčių ir Giraitės piliakalnių, Kalniškės mūšio vietos sutvarkymui ir pritaikymui lankyti.

16. Saugomų mitologinių ir archeologinių nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių (alkakalnių, kapinynų, piliakalnių, senovės gyvenviečių) teritorijose:

16.1. tvarkomi želdynai, atliekami kraštovaizdžio kirtimai, įrengiami laiptai, apžvalgos aikštelės, takai, atokvėpio vietos;

16.2. piliakalnių ir alkakalnių aikštelėse visuomenės reikmėms gali būti suplūkiamas apie 20 cm storio molio padas, apdėjus jį akmenimis ir taip neutralizavus neigiamą poveikį kultūriniam sluoksniui ir supančiai aplinkai, kūrenami laužai visuomeninių renginių metu;

16.3. automobilių stovėjimo aikštelės įrengiamos už nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių ribų.

17. Dvarų statinių, dvarų sodybų fragmentų ir dvarų parkų apsauga derinama su naudojimu. Šiose vertybėse skatinama vykdyti restauravimo, atkūrimo ir (arba) tvarkymo darbus, pritaikyti visuomenės poreikiams, pirmiausia pažintiniam lankymui.

18. Saugomų istorinių ir memorialinių nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių (kapų ir kapinių, paminklų, istorinių sodybų ir pastatų, mūšių ir žūties vietų) pažintinis lankymas skatinamas ir aktyvinamas tvarkant želdynus, kuriant ir (arba) plėtojant pažintiniam lankymui būtiną infrastruktūrą. Atsižvelgiant į visuomenės poreikius gali būti atliekami atkūrimo darbai.

19. Pagrindinė Regioninio parko urbanistinio paveldo vertybė – Metelių miestelio istorinė dalis – tvarkoma taikant kraštovaizdžio atnaujinamojo tvarkymo zonos (GEr) reglamentą.

20. Saugomų nekilnojamųjų dailės vertybių (kryžių, koplytstulpių, stogastulpių) pažintinis lankymas skatinamas ir aktyvinamas kuriant ir (arba) plėtojant pažintiniam lankymui būtiną infrastruktūrą.

21. Remiantis atlikta Regioninio parko kultūros paveldo vertybių analize, numatoma inicijuoti į Kultūros vertybių registrą neįtrauktų kultūros paveldo vertybių ištyrimo, vertingųjų savybių patikslinimo darbus ir atitinkamo vertei specialaus apsaugos statuso suteikimą.

V. REKREACINIO NAUDOJIMO PLĖTROS KRYPTYS IR PRIEMONĖS

22. Regioninio parko rekreacinio naudojimo plėtros kryptys yra šios:

22.1. pažintinio turizmo vystymas, įrengiant pažintinio turizmo trasas ir specializuotus mokomuosius takus, integruojant į pažintinio turizmo maršrutus už Regioninio parko ribų esančias vertybes, teikiant turizmo informacijos, gido, ekskursijų vadovo, inventorius nuomos paslaugas, pritaikant lankymui gamtos ir kultūros paveldo vertybes (sutvarkant aplinką, įrengiant lankymui ir eksponavimui būtiną infrastruktūrą – priėjimus, privažiavimus, automobilių stovėjimo aikšteles, atokvėpio vietas, informacinius standus – esant poreikiui formuojant želdinius arba atveriant paveldo objektus ar reginius nuo jų kraštovaizdžio kirtimais);

22.2. poilsavimo vystymas, plėtojant esamas ir įrengiant naujas poilsio vietas Tvarkymo plano brėžinyje numatytose vietose, skatinant kaimo turizmo paslaugų plėtrą;

22.3. rekreacinio sezono prailginimas vystant žiemos rekreaciją įrengiant slidžių turizmo (žiemos metu tam tikslinga panaudoti pėsčiųjų ir dviratininkų takus) ir nusileidimo trasas;

22.4. rekreacijos galimybių įvairovės didinimas, skatinant vandens, žirginio turizmo ir kitų su Regioninio parko paskirtimi suderinamų turizmo rūšių plėtrą;

22.5. Regioninio parko informacinės sistemos vystymas.

23. Rekreacinis naudojimas Metelių regioniniame parke vystomas:

23.1. pagrindinės rekreacijos rūšys regioniniame parke yra pažintinis turizmas ir poilsavimas tam skirtose vietose;

23.2. pagrindiniai vystytini rekreacinio aptarnavimo centrai regioniniame parke yra Metelių miestelis ir Dusios rekreacinė zona, kuriuose skatinama aptarnavimo paslaugų plėtra;

23.3. konservacinio prioriteto zonose vystomas pažintinis turizmas ir mokomasis lankymas – įrengiamos turizmo trasos, pažintiniai ir mokomieji takai, automobilių stovėjimo ir atokvėpio vietos, privažiavimai ir priėjimai prie lankomų objektų, apžvalgos aikštelės, informaciniai stendai ir rodyklės;

23.4. poilsiavietės, stovyklavietės, kempingai, poilsio kompleksai, prieplaukos, įskaitant prieplaukas su molu, vandens turizmo centrai įrengiami tik Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose vietose;

23.5. automobilių stovėjimo aikštelės, atokvėpio vietos, apžvalgos aikštelės ir informaciniai stendai prie turizmo trasų ir lankomų objektų esant poreikiui gali būti įrengiami ir Tvarkymo plano brėžinyje nenumatytose vietose;

23.6. ypatingas dėmesys skiriamas rekreacinių išteklių išsaugojimui ir gausinimui – rekreaciniai ištekliai turi būti naudojami taip, kad nenukentėtų, neblogėtų jų kokybė, prioritetas teikiamas tradiciniams, su etnokultūra susijusiems rekreacinių išteklių naudojimo būdams, pirmiausia pažintiniam ir kaimo turizmui.

24. Rekreacinio funkcinio prioriteto zonose:

24.1. rekreaciniuose miškuose, siekiant sudaryti sąlygas poilsiui, įrengiama būtina minimali rekreacinė infrastruktūra ir vykdomos miško sanitarinių – higieninių ir estetinių savybių gerinimo, reginių formavimo ir medynų atsparumo didinimo priemonės:

24.1.1. rekreacinė aplinka formuojama atliekant specialius kraštovaizdžio formavimo (erdvių, sudėties formavimo, dekoratyvinius) ir kitų rūšių (ugdymo, rekonstrukcinius) kirtimus, želdinimo darbus;

24.1.2. medynai formuojami siekiant išlaikyti optimalų uždarų, pusiau uždarų ir atvirų erdvių santykį. Galima kirsti tuos medžius ir krūmus, kurie neatitinka tikslinės medynų sudėties;

24.1.3. ugdymo kirtimais būtina pagerinti miško estetines, rekreacines ir higienines savybes, suformuoti atsparius įvairiems neigiamiems veiksniams medynus. Šiuose miškuose medžiai kirtimui turi būti atrenkami, atsižvelgiant į jų dekoratyvines ir higienines savybes, o jų medienos auginimo savybės laikomos antraeilėmis. Estetinės ir higieninės savybės gerinamos auginant raiškius medžius ir krūmus, formuojant įvairaus dydžio biogrupes, besikaitaliojančias su aikštėmis. Plačioms medžių lajoms su dideliu lapijos paviršiumi ir geriausiomis estetinėmis ir higieninėmis savybėmis išsaugoti, ugdymo kirtimai turi būti intensyvūs, medžiai nuo pat jaunumės turi gauti daug šviesos. Ugdant medynus, reikia siekti sudaryti grupes iš įvairaus amžiaus grupių, gali būti paliekamos prošvaistės, retmės ir aikštelės. Paliekami atskiri tankūs ploteliai su vešliu traku ir drevėtais medžiais paukščių lizdams. Pageidautina sukurti kontrastus iš medžių ir krūmų rūšių;

24.1.4. miškuose, kur ugdymo kirtimų rūšys ir rekonstrukciniai kirtimai netaikomi, sanitarinei miškų būklei pagerinti vykdomi sanitariniai kirtimai. Jais iškertami ligoti ir kenkėjų, grybinių ligų užpulti, nulaužti, bedžiūstantys ir išdžiūvę medžiai. Kirtimuose draudžiama prakirsti valksmas, medienos ištraukimui panaudojami vidaus keliai ir takai. Mediena traukiama mažagabaritine technika ir arkliais;

24.2. rekreaciniuose miškuose, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę taikomos šios priemonės:

24.2.1. nekertami seni, artėjantys prie gamtinės brandos pavieniai ąžuolai, uosiai, pušys ir kiti geros būklės medžiai, jei jų 1-ame hektare yra ne daugiau kaip 5 ir jie pasiskirstę tolygiai arba susigrupavę po 1–2 grupėse;

24.2.2. paliekama dalis sausuolių ir virtuolių;

24.3. geresniam rekreacijos plėtojimui urbanizuojamos rekreacinės aplinkos (NRu)

kraštovaizdžio tvarkymo zonose rekomenduojama žemės sklypų konsolidacija bendrai veiklai, šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose, ypač esant siauriems ir mažo ploto žemės sklypams, tikslinga rengti vieną detalų planą;

24.4. žemės sklypuose, kuriuose yra rekreaciniai kompleksai arba juos numatoma statyti, turi būti nustatyta kita tikslinė žemės naudojimo paskirtis; poilsio vietoms ir stovyklavietėms (be pastatų statybos, išskyrus lauko tualetus) tikslinės žemės naudojimo paskirties keisti nereikia, nebūtina rengti detaliųjų planų;

24.5. rekreacinių pastatų ir rekreacinių įrenginių statyba galima tik Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtose vietose ir išskirtose urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonose, detaliuosiuose planuose (nesudėtingų statinių atveju – supaprastintuose projektuose) numatytose vietose;

24.6. rekonstruojant esamus gyvenamosios ir kitos paskirties pastatus, juos tikslinga pritaikyti kaimo turizmo ar kitoms rekreacinėms paslaugoms teikti;

24.7. arčiau vandens telkinio esantys statiniai turi būti mažesnio tūrio negu labiau nutolę, kad neužstotų tolesnių perspektyvų. Visose išskirtose kraštovaizdžio tvarkymo zonose ir pozonėse turi būti išsaugoti natūralios gamtos ploteliai, intarpai;

24.8. prie rekreacinių objektų privalo būti stacionari ar laikina įranga higienos poreikiams tenkinti ir atliekoms surinkti, taip pat lankytojams skirta informacija ir infrastruktūra;

24.9. esami bendro naudojimo keliai pritaikomi automobilių ir dviračių turizmui. Vidaus keliai, esantys 25 m atstumu nuo vandens telkinio kranto, performuojami į pėsčiųjų takus, jei jie neveda į rekreacinės infrastruktūros objektus, sodybas ar kitus lankomus objektus, esančius pakrantės apsaugos juostoje, numatytus detaliuosiuose planuose;

24.10. dviračių trasų įrengimui naudoti esami kelius ir takus. Tais atvejais, kai autoturizmo ir dviračių turizmo maršrutai sutampa, o keliais vyksta intensyvus transporto eismas, dviračių takus rekomenduojama įrengti atskiroje žemės juostoje šalia šių kelių važiuojamosios dalies;

24.11. inžinerinė infrastruktūra (komunikacijos, keliai, privažiavimai, statiniai) projektuojama ar įrengiama kuo mažiau keičiant kraštovaizdžio pobūdį ir neteršiant aplinkos. Gerinant kelių dangą, išlaikomas esamų kelių pobūdis (susiformavę vingiai, nuolydžiai);

24.12. projektuojant didesnio kaip 500 m² ploto automobilių stovėjimo aikštes, turi būti numatytos želdinių juostos, skaidančios aikštes mažesnėmis dalimis;

24.13. urbanizuojamos rekreacinės aplinkos (NRu) ir subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) kraštovaizdžio tvarkymo zonose vykdomi vietovės rekreacinį potencialą didinantys darbai – naudojamos specialios kraštovaizdžio architektūros priemonės: želdinimas, vandens telkinių pakrančių valymas pritaikant rekreaciniam naudojimui.

25. Siekiant reguliuoti rekreacinių išteklių naudojimą ir tvarkymą subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) ir urbanizuojamos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonose numatytos šios galimybės:

25.1. NRn1 – numatyta įrengti trumpalaikio poilsio vietas – poilsio vietas, automobilių stovėjimo aikštes, atokvėpio vietas, žaidimų aikštes, prieplaukų ir paplūdimių įrangą, kitą minimalią rekreacinę įrangą (persirengimo kabinas, tualetus, šiukšlių rinktuvus);

25.2. NRn2 – numatyta įrengti 25.1 punkte nurodytus objektus ir teikti turistinės stovyklos paslaugas, apgyvendinant turistus palapinėse;

25.3. NRu1 – numatyta statyti apgyvendinimo paslaugas teikiančius rekreacinius pastatus – turizmo centrus, poilsio kompleksus, jaunimo nakvynės namus, vasarnamus, kempingus ir teikti turistinės stovyklos paslaugas, apgyvendinant turistus nameliuose;

25.4. NRu2 – numatyta statyti 25.3 punkte nurodytus objektus ir viešbučio tipo (viešbučiai, moteliai, svečių namai, jachtklubas, vandens turizmo centras) paslaugas teikiančius rekreacinius pastatus ir kompleksus.

26. Pagal rekreacinio naudojimo ir pritaikymo pobūdį urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos skirstomos į šias pozones (šis zonavimas netaikomas

arčiau kaip 50 metrų nuo vandens telkinio kranto linijos esančiose sodybose ir siauresniuose kaip 30 m sklypuose):

26.1. rekreacinės pakrantės (paplūdimio) – iki 25 m nuo vandens telkinio kranto linijos. Šioje pozonėje galima statyti tik paplūdimių įrangą, prieplaukas, kitus rekreacinius įrenginius: informacinius standus, stogines;

26.2. žaidimų – nuo 25 m iki 100 m nuo vandens telkinio kranto linijos (Straigiškės ir Vaickūniškės urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonose ši pozonė nustatoma nuo 25 m iki 50 m nuo vandens telkinio kranto linijos). Šioje pozonėje galima įrengti įvairios paskirties sporto (tinklinio, krepšinio, futbolo, badmintono, teniso) ir vaikų žaidimų aikštes;

26.3. apgyvendinimo paslaugų – nuo 100 m nuo vandens telkinio kranto linijos (Straigiškės ir Vaickūniškės urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonose ši pozonė nustatoma 50 m nuo vandens telkinio kranto linijos). Šioje pozonėje:

26.3.1. galima statyti urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonos reglamente ir Tvarkymo plano brėžinyje numatytus objektus, įrengti automobilių stovėjimo ir žaidimų aikštes, kitą minimalią rekreacinę įrangą;

26.3.2. į pozonę patenkančių sklypų ar jų dalių užstatymas turi būti ne didesnis, kaip: 50 % – Centrinėje ir Metelių, 30 % – Straigiškės, „Lelijos“, „Vitrūnos“ ir Vaickūniškės, 25 % – Rinkotų urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonose;

26.3.3. vieno rekreacinio pastato komplekso bendrasis plotas negali viršyti 900 m², išskyrus vandens turizmo centrą ir jachtklubo kompleksą. Statomi pastatai turi būti ne aukštesni nei 8 m (aukštis skaičiuojamas nuo pastato užstatomo ploto žemės paviršiaus nuolydžio vidurkio iki stogo kraigo);

26.3.4. Dusios ežero pakrantėje Centrinėje urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonoje numatomas jachtklubas – pastatų ir įrenginių kompleksas, prieplauka su molu.

27. Arčiau kaip 50 metrų nuo vandens telkinio kranto linijos esančių sodybų, patenkančių į urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonas, teritorijose taikomi apgyvendinimo paslaugų pozonės 26.3.2 punkte ir 26.3.3 punkte numatyti reikalavimai.

28. Į urbanizuotos rekreacinės aplinkos (NRu) kraštovaizdžio tvarkymo zonas patenkančiuose siauresniuose kaip 30 m (matuojant arčiau ežero esančio sklypo galo plotį) žemės sklypuose:

28.1. 25 m pločio pakrantės juostoje išskiriama rekreacinės pakrantės (paplūdimio) pozonė, kurioje taikomi 26.1 punkte numatyti reikalavimai;

28.2. toliau kaip 25 m nuo vandens telkinio kranto linijos išskiriama žaidimų ir apgyvendinimo pozonė, kurioje galima įrengti poilsia vietas, atokvėpio vietas, automobilių stovėjimo ir žaidimų aikštes, kitą minimalią rekreacinę įrangą, taip pat teikti turistinės stovyklos paslaugą apgyvendinant palapinėse.

29. Pagal rekreacinio naudojimo ir pritaikymo pobūdį subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) kraštovaizdžio tvarkymo zonos skirstomos į šias pozones:

29.1. rekreacinės pakrantės (paplūdimio) – iki 25 m nuo vandens telkinio kranto linijos. Šioje pozonėje taikomi 26.1 punkte numatyti reikalavimai;

29.2. žaidimų pozonė išskiriama 25 m nuo vandens telkinio kranto linijos (NRn1) kraštovaizdžio tvarkymo zonose. Šioje pozonėje galima įrengti poilsia vietas, atokvėpio vietas, automobilių stovėjimo ir žaidimų aikštes, kitą minimalią rekreacinę įrangą;

29.3. žaidimų ir apgyvendinimo pozonė išskiriama nuo 25 m nuo vandens telkinio kranto linijos (NRn2) kraštovaizdžio tvarkymo zonose. Šioje pozonėje be 29.2 punkte minėtų objektų gali būti teikiama turistinės stovyklos paslauga apgyvendinant palapinėse.

30. Subnatūralios (neurbanizuojamos) rekreacinės aplinkos (NRn) kraštovaizdžio tvarkymo zonose vandens tiekimo, nuotekų šalinimo tinklai neplanuojami, tualetai gali būti

tik su hermetiškomis išgriebimo duobėmis.

31. Metelių regioniniame parke numatomi šie pažintinio turizmo maršrutai:

31.1. reprezentacinis žiedinis Regioninio parko autoturizmo maršrutas: Meteliai–Vaickūniškė–Akuočiai–(Seirijai–Statiškė–Mockonys)–Obelninkai–Papėčių piliakalnis–Papėčiai–(Parečėnai–Kaukų ir Obelytės piliakalniai)–Buckūnai–Meteliai–Metelytė–Prelomciškės piliakalnis–Randiškė–Verstaminai–Kalniškės mūšio vieta–Verstaminai–Verstaminų ir Giraitės piliakalniai–Teizai–Staigūnai–Sutrė–Nakrūniškė–Žagariai–Trako miškas–Seirijai–Akuočiai–Meteliai;

31.2. dviračių turizmo maršrutai (Dusios ežero dviračių žiedo, Metelio ežero dviračių žiedo ir Obelijos ežero dviračių žiedo maršrutai susisiečia, todėl esant poreikiui juos galima apjungti):

31.2.1. Dusios ežero dviračių žiedas: Meteliai–Graužai–Sutrė–Kryžių koplyčia–Staigūnai–(Teizai–Giraitės ir Verstaminų piliakalniai–Randiškė)–Prelomciškės piliakalnis–Metelytė–Meteliai;

31.2.2. Metelio ežero dviračių žiedas: Meteliai–Vaickūniškė–Akuočiai–Statiškė–Mockonys–Obelninkai–Papėčių piliakalnis–Papėčiai–Buckūnai–Meteliai;

31.2.3. Obelijos ežero dviračių žiedas: Seirijai–Statiškė–Mockonys–Obelninkai–Papėčių piliakalnis–Obelninkėliai–Cigoniškiai–Seimeniškiai–Mociškėnai–Obelija–Mankūnėliai–Seirijai;

31.3. pėsčiųjų pažintiniai takai:

31.3.1. Prelomciškės pažintinis takas: Padusio kalvos–Dusios ežeras–Prelomciškės piliakalnis;

31.3.2. Trako miško pažintinis takas: sausieji ažuolynai–skroblynai–tarpinės pelkės ir liūnai–žolių turtingi eglėnai;

31.3.3. Bijotų–Širvinto miško pažintinis takas: nykstantys Padusio kadagynai–Metelio ežeras–Kemsinės pieva–Širvinto miškas–Bijotų pelkė–Dusios ežeras;

31.4. žirginio turizmo trasos:

31.4.1. žirginio turizmo trasa Giraitės miške: skroblynai–ažuolynai–įspūdingas kraštovaizdis;

31.4.2. žirginio turizmo trasa Trako miške: pietvakarių Lietuvos reljefo miškų ir pelkių augmenija – vienintelė Lietuvos Respublikos teritorijoje esanti bekočio ažuolo radimvietė – gausi sparnuočių įvairovė;

31.5. vandens turizmo trasa elektra (rekomenduojama) varomiems turistiniams laivams Dusios ežere.

VI. GYVENAMŲJŲ VIETŲ IR INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS KRYPTYS

32. Pagrindinis gyvenamųjų vietovių infrastruktūros plėtros Metelių regioniniame parke principas – gyvenviečių renovacija ir infrastruktūros tobulinimas, siekiant geriau patenkinti vietos gyventojų ir lankytojų reikmes.

33. Skatinama įrengti šiuolaikinę technologijos lygį atitinkančius inžinerinius tinklus ir gerinti kelių, gatvių ir aikščių dangas Regioninio parko gyvenamosiose vietovėse, kitoje teritorijoje pirmenybė teikiama individualių vandens tiekimo ir nuotekų utilizavimo sistemų įrengimui. Prioritetas teikiamas inžinerinei įrangai, kuo mažiau keičiančiai tradicinį gyvenamųjų vietovių vaizdą ir kraštovaizdžio pobūdį.

34. Gyvenamųjų vietovių plėtra ir užstatymo sutankinimas galimas ekstensyvaus tvarkymo (GŪe), sugriežtinto geoekologinio reguliavimo (GAe) ir sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zonose.

35. Regioniniame parke Tvarkymo plano brėžinyje numatytose vietose galima kurti naujas sodybas.

36. Tvarkant Regioninio parko kelius, pirmenybė teikiama Tvarkymo plano brėžinyje pažymėtoms atkarpoms, numatomų pažintinio turizmo trasų ir privažiavimų prie lankomų

objektų įrengimui.

37. Regioninio parko kelių priežiūra ir naudojimas vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (Žin., 2000, Nr. [92-2883](#); 2007, Nr. [128-5213](#)), Kelių priežiūros tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 155 (Žin., 2004, Nr. [25-771](#)), ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių valstybinės reikšmės kelių priežiūrą ir plėtrą, taip pat statybos techninių reglamentų reikalavimais.

